

Güvenlik Kamera Sistemlerinin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Burhanettin Dönmez & Niyazi Özer

Bu çalışmanın amacı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında kullanılmaya başlanan güvenlik kamera sistemlerine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir. Yönetici ve öğretmen görüşlerinin cinsiyet, okul türü, görev türü, kamera sisteminin kullanılma süresi ve okul büyüklüğü değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi araştırmanın alt amaçları olarak alınmıştır. Araştırmanın verileri, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili merkez ilçedeki kamera sisteminin kullanıldığı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenler arasından, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 523 yönetici (n=84) ve öğretmenden (n=439) toplanmıştır. Araştırmada, Dönmez ve Özer (2008) tarafından geliştirilen, yöneticiler ve öğretmenlerin okullarda kullanılan kamera sistemlerini, güvenlik ve disiplin açısından nasıl algıladıklarını betimlemeye çalışan “Güvenlik Kamera Sistemleri Okul Güvenliği Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda görev türü ve okul türü değişkeni açısından katılımcıların görüşlerinin anlamlı biçimde farklılaştığı, ancak cinsiyet, kamera sisteminin kullanılma süresi ve okul büyüklüğü değişkenleri açısından farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Kamera sistemleri, okul güvenliği, okul yönetimi

Atıf için/Please cite as:

Dönmez, B. & Özer, N. (2010). Güvenlik kamera sistemlerinin yönetici ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 215-230.

An Assessment of Evaluation of Surveillance Camera Systems by School Administrators' and Teachers' Views

Background. Printed and/or visual media coverage (Altun, Güneri & Baker, 2006) and a large body of research results (Alikashiöglu et. al., 2004; Çinkir & Kepenekçi, 2003; Demirtaş, 2007; Dönmez & Güven, 2002; Durmuş & Gürkan, 2005; Geyin, 2007; Güven & Dönmez, 2002; Kapçı, 2004; Kepenekçi & Çinkir, 2006; Öğülmüş, 1995; Özer, 2006; Tor & Sargin, 2005; Türkmen, 2004) show that students and teaching staff in Turkey experience some physical and psychological safety concerns which they perceive as threatening. Such events as violence, harassment, extortion, vandalism, alcohol and drug abuse, substance addiction and theft, causing serious risks for students (Verdugo & Schneider, 1999).

In many countries, various preventive measures including night-vision cameras in parking lots, random locker searches, armed police guards in the school yards, metal detectors at school entrances, surveillance cameras in halls, transparent backpacks, bomb-sniffing dogs, and computerized student ID cards etc. (Dinkels, Cataldi, Kena & Baum, 2006; Fredrik, 2004; Garcia, 2003; Garza, 2002; Green, 1999; Lewis, 2003; Miller, 2003; Nanjiani, 2000; Schneider, 2001; 2002) are taken to promote school safety. A review of these measures enables us to assert that there are two widely-accepted approaches to solve school safety problems and to establish a peaceable school environment where all stakeholders feel safe: (1) *school climate-culture model* and (2) *police model* (Dönmez & Güven, 2001, Dönmez & Özer, 2009). School climate-culture approach ignores police model-oriented measures, and rather deals with students' personal traits, students' individual problems, and characteristics of school climate and culture (Dönmez, 2001, 66–67). On the other hand, police model can be regarded as an approach that focuses on getting information about events in a short span of time and intervening in these events immediately by using advanced technological resources (Dönmez & Güven, 2001). To this approach, enhancing the monitoring activities, using hard codes of conduct and/or hard discipline and punishment procedures, and presence of school safety personnel in schools will lead a decrease in the number of violence events experienced (Garcia, 1994).

Purpose. Despite some debates about cost, convenience, efficiency, and possible ethical problems of the surveillance cameras (Warnick, 2007), media coverage shows that more and more of them are being used in schools. In this respect, the purpose of this research is to determine the

school administrators' and teachers' views on surveillance camera systems in terms of their contribution to school safety and discipline. It has been also intended to determine whether participating administrators' and teachers' views differ significantly in terms of some variables including gender, school type, duty type, the time surveillance camera has been used and school size.

Method. The population of the study was consisting of a total number of 100 school administrators and 1.847 teachers working in primary (n=14; 18,9 % of primary schools) and secondary (n=16; 48,48 % of secondary schools) schools where surveillance cameras were used. Since researchers were able to have access to the whole population, all administrators and teachers who work in the schools with surveillance cameras were included into the study instead of having a sample. In order to measure administrators' and teachers' views a self-administered scale entitled *Surveillance Camera Systems & School Safety* scale, developed by Dönmez and Özer (2008) was administered on the teachers working in primary and high schools equipped with surveillance cameras within Malatya city centre. The data were collected from 523 administrators (n=84) and teachers (n=439). Descriptive statistics were computed and differences in teachers' and administrators' views on surveillance cameras by gender, school type, and duty type variables were tested by using t-test. For the usage duration of surveillance cameras and school size variables One-Way ANOVA analysis with LSD post hoc test was used.

Results and conclusions. Results about the location of the cameras revealed that they are mostly used in corridors (97%), school yards (97%), and entrance-exit doors (97%), and cafeterias (47%). In terms of the time surveillance cameras have been used, results showed that 53% of the schools have been using the system for a year, 23 % have been using for two years, and 24 % of them have been using the surveillance cameras for three years, which seems to agree with the idea that these systems are becoming more and more common. Results also showed that there is a statistically significant difference between administrators' and teachers' views. Accordingly, compared to the teachers, school administrators were more likely to believe that camera systems contribute to the school safety and discipline. Considering the school type, the high school administrators and teachers rated the surveillance system higher than the elementary school administrators and teachers did. However, no significant difference was found by gender, the time surveillance camera has been used and school size variables.

Keywords: *Surveillance camera systems, school safety, school management*

Giriş

İnsan ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, bilgi birikimindeki artış, teknolojiadaki gelişmeler, toplumların giderek daha da karmaşıklaşması, toplumsal bağların zayıflaması, aile yapısındaki bozulmalar, hızlı nüfus artışı, kentleşme, işsizlik ve nüfus hareketliliği gibi çeşitli etkenler, günümüz toplumlarında pek çok sorunun yaşanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun pek çok dünya ülkesinde, şiddet, saldırganlık, cinsel taciz, çete faaliyetleri, hırsızlık, madde bağımlılığı vb. gibi bazı sorunların giderek artan oranlarda yaşandığı gözlenmektedir. Toplumlarda yaşanan bu sorunlar çeşitli yollarla okula taşınabilmekte, okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesini olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

Yazılı ve görsel medyada yer alan haberler (Altun, Güneri ve Baker, 2006) ve konu ile ilgili araştırmalar (Alikaşifoğlu ve ark., 2004; Çınkır ve Kepenekçi, 2003; Demirtaş, 2007; Dönmez ve Güven, 2002; Durmuş ve Gürkan, 2005; Geyin, 2007; Güven ve Dönmez, 2002; Kapçı, 2004; Kepenekçi ve Çınkır, 2006; Ögülmüş, 1995; Özer, 2006; Tor ve Sargın; 2005; Türkmen, 2004) ülkemizdeki okullarda öğrenci ve personelin fiziksel ve psikolojik güvenliği açısından sorun oluşturabilecek, pek çok şiddet olayının yaşandığını göstermektedir. Okullarda yaşanan bu şiddet olayları öğrenciler açısından risk oluşturmakta, öğretmenler ve yöneticilerde bitkinlik, baş ağrısı, mide ağrısı ve yüksek tansiyon rahatsızlıklarının (Gaustad, 1991; Verdugo ve Schneider, 1999) yaşanmasına neden olmaktadır. Bir diğer ifadeyle bir okulda şiddet olaylarının yaşanması ya da şiddet olaylarının yaratacağı korku öğrencilerin öğrenmelerini güçleştirmekte, öğretmen ve yöneticilerin görevlerini etkili bir şekilde yapmalarını engellemektedir (Phaneuf, 2006).

Bu açıdan bakıldığında okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkili bir şekilde gerçekleşmesi ve eğitimsel hedeflere ulaşılması için öncelikli olarak öğrencilerin ve okul personelinin kendilerini güvende ve özgür hissettikleri, suç ve şiddet olaylarının yaşanmadığı bir eğitim ortamı sağlanmalıdır (Dinkes, Kemp ve Baum, 2009; Güven ve Dönmez, 2002). Bu bağlamda pek çok ülkede okul güvenliği sorununu çözmek, güvenli bir okul ortamı sağlamak için koridorlarda kameraların kullanılması, park alanlarında gece görüş kameralarının yerleştirilmesi, öğrenci dolaplarının aranması, okul alanlarında silahlı polislerin görevlendirilmesi, okul girişlerine metal detektörler yerleştirilmesi, şeffaf sırt çantalarının kullanılması, bomba uzmanı köpekler ve bilgisayar uyumlu öğrenci kimlik kartları vb. gibi (Blitzer, 2002; Fredrik, 2004; Garcia, 2003; Garza, 2002; Green, 1999; Dinkes ve diğ. 2006; Lewis, 2003; Nanjiani, 2000; Schneider, 2001, 2002)

önleyici ve engelleyici pek çok önlem alınmıştır. Bütün okul paydaşlarının kendilerini güvende hissettikleri bu türden bir eğitim-öğretim ortamının sağlanmasını ve okul güvenliği sorununun çözümünü amaçlayan yaklaşımlar incelendiğinde genel olarak okul iklimi-kültürü yaklaşımı ve polis modeli yaklaşımı olarak isimlendirilen iki farklı yaklaşımdan söz etmek mümkündür (Dönmez ve Güven, 2001; Dönmez ve Özer, 2009; Garcia, 1994).

Okul iklimi-kültürü yaklaşımına göre, okul güvenliği öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bireysel özellikleri ile ilgili bir sorundur. Bu yaklaşıma göre, okul güvenliği sorununun çözümünde, polisiye önlemler yerine okulun iklimi ve kültürü üzerinde odaklanılmalıdır (Dönmez, 2001; Özer ve Dönmez, 2009). Polis modeli yaklaşımı ise özellikle gelişmiş teknolojik olanaklardan yararlanarak, olayların kısa sürede öğrenilmesi ve müdahale edilmesine odaklanılmış (Dönmez ve Güven, 2001) bir yaklaşım olarak nitelendirilebilir. Hem uluslararası hem de ulusal düzeyde okullarda yaşanan ve giderek artan güvenlik sorunları, polis modeli olarak adlandırılan ve okullarda güvenlik teknolojilerinin yoğun biçimde kullanıldığı bazı önlem ve uygulamaların geliştirilmesine neden olmuştur.

Okullarda güvenlik teknolojilerinin kullanımını, yaşanan tüm güvenlik problemlerinin çözümü olarak görmek doğru olmayabilir. Ancak en azından uygun ve yerinde kullanıldığında, okulda yaşanabilecek güvenlik ve disiplin sorunlarının azaltılması ya da yaşanan olaylara en kısa sürede müdahale edilmesi açısından fayda sağlayabilir (Green, 1999). Maliyeti, uygunluğu, etkililiği ve yaratacağı etik sorunlar (Warnick, 2007) gibi pek çok açıdan tartışılmasına rağmen, medyaya yansıyan haberler Türkiye’de, güvenlik kamera sistemlerinin okullarda giderek artan oranlarda kullanıldığını göstermektedir. Bu bağlamda, araştırma ile okullarımızda giderek daha çok kullanılan güvenlik kamera sistemlerine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili merkez ilçedeki kamera sisteminin kullanıldığı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Kamera sisteminin kullanıldığı okullara ve bu okullarda görevli yönetici ve öğretmen sayısına ilişkin veriler, Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü istatistik bürosundan alınmıştır. İstatistik bürosundan alınan verilere göre,

2007–2008 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılı itibariyle, Malatya il merkezi belediye sınırları içerisinde yer alan 4 eğitim bölgesindeki, 33 ortaöğretim kurumunun 16'sında (%48.48), 74 ilköğretim okulunun ise 14'ünde (% 18.9) kamera sistemi kullanılmaktadır. Araştırmada ayrıca örneklem belirleme yoluna gidilmemiş, kamera sisteminin kullanıldığı okulların tamamına ulaşılmış, bu okullarda görev yapan ve gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden yönetici ve öğretmenlere uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda 89'u yönetici, 434'ü öğretmen olmak üzere toplam 523 kişiden toplanan veriler değerlendirilmeye alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, Dönmez ve Özer (2008) tarafından geliştirilen, yöneticiler ve öğretmenlerin okullarda kullanılan kamera sistemlerini, güvenlik ve disiplin açısından nasıl algıladıklarını betimlemeye çalışan *Güvenlik Kamera Sistemleri Okul Güvenliği Ölçeği* (GKSOGÖ) kullanılmıştır. Dönmez ve Özer (2008) tarafından yapılan çalışmada, ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin “.46” ile “.84”, madde-toplam korelasyon katsayılarının ise “.50” ile “.83” arasında değiştiği, ölçeğin iç tutarlılık katsayısının “.89”, test-tekrar test korelasyon katsayısının ise “.80” olduğu ifade edilmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen değerler ise şöyle belirtilmiştir: “ $\chi^2=40.21$, $df=26$, RMSEA=0.068, GFI=0.93, AGFI= 0.88, CFI=0.97, NNFI=0.95, RMR=0.068, SRMR=0.048” (Dönmez ve Özer, 2008). Bu araştırmada yapılan analizler sonucunda ise, ölçeğin içtutarlılık katsayısı “.89” olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, kamera sistemlerini okul güvenliği ve disiplini açısından değerlendiren toplam 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan bazı maddeler şöyledir: “1. Güvenlik açısından sağladığı yararlar göz önünde bulundurulduğunda, kameralar için harcanan paraya değer”, “3. Güvenlik kameraları nedeniyle öğrenciler okul içinde ve bahçesinde davranışlarına dikkat ediyor”, “6. Okulda kamera sisteminin kullanılması, yaşanan disiplin olaylarının sayısını azaltmıştır”. Ölçekte yer alan her madde, puan değeri olarak “1 = Hiç Katılmıyorum”, “2 = Kısmen Katılıyorum”, “3 = Orta Düzeyde Katılıyorum”, “4 = Çoğunlukla Katılıyorum”, “5 = Tamamen Katılıyorum” seçeneklerinden oluşan, Likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Ölçekte tersten işaretlenmesi gereken iki olumsuz madde bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 45, en düşük puan ise 9'dur. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, kamera sistemlerinin etkililiğini, bir başka deyişle, okulda yaşanan güvenlik ve disiplin sorunlarının çözümüne katkı sağladığını, düşük olması ise bu katkının azaldığını göstermektedir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, elde edilen veriler değerlendirilirken ölçme aracının birinci bölümünde yer alan bağımsız değişkenler için betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Katılımcıların, ölçme aracında yer alan sorulara verdikleri yanıtların cinsiyet, okul türü ve görev türü değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-testi yapılmıştır. Kamera sisteminin kullanım süresi ve okul büyüklüğü değişkenleri açısından katılımcı görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın gözlemlendiği durumlarda, gruplar arası farklılığı belirlemek için LSD testi yapılmıştır. Bu çalışmada anlamlılık düzeyi olarak “.05” alınmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde öncelikli olarak yönetici ve öğretmenlerden toplanan verilere ilişkin betimsel bazı istatistikler verilmiş, daha sonra elde edilen bulgular her bir bağımsız değişkene göre ele alınarak değerlendirilmiştir.

Yöneticilere uygulanan ölçme araçlarında, okulda kaç kamera kullanıldığı, kamera sistemlerinin ortalama maliyeti, kameraların okulda hangi noktalarda kullanıldığı ve kaç yıldır kullanıldığına ilişkin sorular sorulmuştur. Yönetici formlarından elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

- 2007–2008 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılı itibarı ile Malatya il merkezi belediye sınırları içerisinde yer alan 4 eğitim bölgesindeki, 33 ortaöğretim kurumunun 16'sında (%48.48), 74 ilköğretim okulunun ise 14'ünde (% 18.9) kamera sisteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bulgu, Malatya il merkezi belediye sınırları içerisinde bulunan ortaöğretim kurumlarının yaklaşık olarak yarısında kamera sisteminin kullanıldığını göstermektedir.
- Araştırma kapsamına alınan 30 okulda toplam 358 güvenlik kamerası kullanılmaktadır.
- Araştırma kapsamındaki okullarda kullanılan kameraların maliyeti yaklaşık olarak 129.350 TL'dir.
- Kameraların okul içerisinde kullanıldığı yerler açısından bakıldığında, kameraların ağırlıklı olarak koridorlar (%97), okul bahçesi (%97), giriş-çıkış kapıları (%97) ve okul kantinlerinde (%47) kullanıldığı belirlenmiştir. Bir okul müdürü ise, bilgisayar laboratuvarında kamera sistemini kullandıklarını belirtmiştir.

- Kullanım süresi açısından bakıldığında araştırma kapsamındaki okulların %53'ünde bu sistemin bir yıldır kullanıldığı, %23'ünde iki yıldır kullanıldığı, %24'ünde ise üç yıldır kullanıldığı belirtilmiştir. Bu bulgu, kamera sisteminin son yıllarda artan oranlarda kullanıldığı görüşünü doğrulamaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerden elde edilen veriler üzerinden yapılan betimsel istatistikler sonucunda, katılımcıların ölçekten almış oldukları puanların aritmetik ortalaması $\bar{x} = 33.80$ olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 9, en yüksek puanın ise 45 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin ölçekte yer alan ifadelere “çoğunlukla” [$\bar{x} = 3.75$] katıldıkları görülmektedir. Ölçekte yer alan maddeler incelendiğinde, araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin, kamera sistemlerinin okul güvenliği ve disiplini açısından olumlu katkı yaptığı görüşüne çoğunlukla katıldıkları söylenebilir.

Yönetici ve Öğretmen Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

Yönetici ve öğretmenlerin kamera sistemlerine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Yönetici ve Öğretmenlerin Kamera Sistemlerine İlişkin Algılarının Cinsiyete Göre Analizi

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	t	p
Kadın	159	34.06	8.49	.468	.64
Erkek	364	33.69	8.14		

Tablo 1'de görüldüğü gibi kamera sistemlerine ilişkin yönetici ve öğretmen algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Katılımcıların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında, kadın ($\bar{x} = 34.06$) ve erkek ($\bar{x} = 33.69$) katılımcıların, kamera sistemlerine ilişkin benzer görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Yönetici ve Öğretmen Algılarının Okul Türü Değişkenine Göre Analizi

Yönetici ve öğretmenlerin kamera sistemlerine ilişkin algılarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Yönetici ve Öğretmenlerin Kamera Sistemlerine İlişkin Algılarının Okul Türüne Göre Analizi

Okul türü	N	$\bar{x}$	S	t	p
İlköğretim	251	32.84	8.49	2.538	.01
Ortaöğretim	272	34.70	8.14		

Okul türü değişkeni açısından bakıldığında, kamera sistemlerine ilişkin yönetici ve öğretmen algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenlerin ($\bar{x} = 34.70$), ilköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenlere ($\bar{x} = 32.84$) göre ölçekten daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ortaöğretimde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, kamera sistemlerinin güvenlik ve disipline katkı yaptığı görüşüne daha fazla katıldıkları söylenebilir. Yurt dışında yapılan bazı araştırma sonuçları da, lise öğretmenlerinin ilköğretim öğretmenlerinden farklı olarak kamera sistemlerinin okul güvenliği ve disiplinine daha fazla katkı sağladığı görüşünde olduklarını göstermektedir. Örneğin Suarez (2006) tarafından ABD’de yürütülen çalışmada, lise öğretmenlerinin, ilköğretim öğretmenlerine göre kamera sisteminin okulda güvenliğin ve disiplinin sağlanmasına katkı sağladığı görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu durum, okul türlerinde yaşanan disiplin ve güvenlik olaylarının boyutları ve yaşanma sıklığı ile de ilgili olabilir. Bazı araştırma sonuçları (Örn. Center to Prevention Handgun Violence 1990; Devoe ve diğ. 2002; 2004; 2005; Heaviside ve diğ., 1998; Miller ve Chandler, 2003; Mansfield, Alexander ve Farris, 1991) lise düzeyindeki okullarda yaşanan disiplin ve güvenlik sorunlarının, ilköğretim okullarına göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda boyut ve sayı olarak daha fazla disiplin ve güvenlik sorunu yaşanan ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenlerin, güvenlik kamerasını yaşanan sorunların çözümünde etkili bir araç olarak görmeleri bu sonucu etkilemiş olabilir.

Yönetici ve Öğretmen Algılarının Görev Türü Değişkenine Göre Analizi

Yönetici ve öğretmenlerin kamera sistemlerine ilişkin algılarının görev türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3
Yönetici ve Öğretmenlerin Kamera Sistemlerine İlişkin Algılarının Görev Türüne Göre Analizi

Görev türü	N	$\bar{X}$	S	t	p
Yönetici	89	36,50	8,23	3.374	.00
Öğretmen	434	33,25	8,28		

Analiz sonuçlarına göre kamera sistemlerine ilişkin yönetici ve öğretmen algılarının, görev türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tablo incelendiğinde, yönetici ($\bar{X} = 36.50$) ve öğretmen ($\bar{X} = 33.25$) görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu değişken açısından bir değerlendirme yapmak gerekirse, okul yöneticileri öğretmenlere göre kamera sistemlerinin güvenlik ve disiplini sağlamaya katkı yaptığı görüşünü daha fazla benimsemektedirler.

Okulda yaşanan güvenlik ve disiplin olaylarının çözümünde öğrenciler, veliler, öğretmenler ve eğitim yöneticilerine önemli roller düşmektedir. Ancak bir okulda yaşanan güvenlik ve disiplin sorunlarının engellenmesinde, azaltılmasında ve çözümünde birinci derecede yetkili ve sorumlu olan okul yöneticisi ve yönetim ekibidir (Dönmez ve Özer, 2008; 2009). Bu durum yöneticilerin kamera sistemlerine ilişkin daha olumlu görüşlere sahip olmalarında etkili olabilir. Bununla birlikte bu sistemin kurulmasına karar verilmesi ve gerekli bütçenin sağlanması konusunda yöneticiler birinci derecede etkili oldukları için, sisteme ilişkin yanlış algıya da sahip olabilirler.

Yönetici ve Öğretmen Algılarının Okul Büyüklüğü Değişkenine Göre Analizi

Yönetici ve öğretmenlerin kamera sistemlerine ilişkin algılarının okul büyüklüğü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4
Yönetici ve Öğretmenlerin Kamera Sistemlerine İlişkin Algılarının Okul Büyüklüğüne Göre Analizi

Okul büyüklüğü	N	$\bar{X}$	S	F	p
0-500	60	32.67	8.59	.752	.47
501-1000	120	34.29	7.77		
1001 ve üzeri	343	33.83	8.52		

Okul büyüklüğü açısından bakıldığında, araştırmaya katılan yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bir diğer ifade ile farklı büyüklükteki okullarda görevli yönetici ve öğretmenler kamera sistemlerine ilişkin benzer görüşlere sahiptirler.

Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Kamera Kullanım Süresi Değişkenine Göre Analizi

Yönetici ve öğretmenlerin kamera sistemlerine ilişkin algılarının kamera kullanım süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Yönetici ve Öğretmenlerin Kamera Sistemlerine İlişkin Algılarının Kamera Kullanım Süresine Göre Analizi

Kullanım süresi	N	$\bar{X}$	S	F	p
1 Yıl	305	33,96	8,44	.429	.65
2 Yıl	82	34,14	8,34		
3 Yıl	136	33,24	8,21		

Tablo 5'te yer alan bulgular incelendiğinde, kamera sisteminin kullanılma süresi değişkeni açısından, araştırmaya katılan yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, kamera sisteminin 3 yıldır kullanıldığı okullardaki çalışanların en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları, 1 yıldır kullanılan okullardaki katılımcıların ise en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu durum kamera sisteminin henüz yeni kullanılmaya başlandığı okullarda, yönetici ve öğretmenlerin sistemden beklentilerinin fazla olması ile açıklanabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma ile okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak kamera sistemlerinin, okulda güvenlik ve disiplini sağlamaya etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bağımsız değişkenler açısından yapılan analizler sonucunda, yönetici ve öğretmen görüşlerinin, görev türü değişkeni açısından anlamlı biçimde farklılaştığı, ancak cinsiyet, okul türü, kamera sisteminin kullanılma süresi ve okul büyüklüğü değişkenleri

açısından farklılaşmadığı belirlenmiştir. Görev türü değişkeni açısından, öğretmenler ile karşılaştırıldığında okul yöneticilerinin kamera sistemlerinin okulda güvenlik ve disiplini sağlamaya katkı yaptığı görüşünü daha fazla benimsediklerini göstermektedir. Genel bir değerlendirme ile araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin kamera sisteminin, okulda güvenliğin ve disiplinin sağladığı görüşüne *çoğunlukla* ($\bar{x} = 33.80$) katıldıkları belirlenmiştir.

Okulda güvenlik ve disiplinin sağlanması çok boyutlu ve karmaşık bir sorundur. Her bir okul binası, fiziksel güvenlik açısından değerlendirilmeli, eksik ve sorun yaratan noktalarda gerekli önlemler alınmalıdır. Bu noktada, her bir okulun özgün koşulları göz önünde bulundurulmalı, gerektiği takdirde okulda fiziksel güvenliği sağlamaya yönelik çağdaş güvenlik teknolojilerinden (örn. kamera, metal detektör vb.) yararlanılmalıdır (Özer ve Dönmez, 2007). Ancak okulda bu tür teknolojik araçların kullanılmasına karar verilirken, bu araçların okuldaki bireyler üzerinde yaratacağı olası etkiler göz önünde bulundurulmalı, güvenliği sağlarken okul ikliminin zarar görmemesine özen gösterilmelidir. Ayrıca kullanılan araçlar; teknik özellikleri (örn. kameranın gece görüşlü ya da harekete duyarlı olması, görüntülerin internette izlenebilmesi), maliyeti, sağlamlığı, bakım ve onarımı ve yenilenebilmesi gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Okulda güvenliğin sağlanması sadece güvenlik teknolojileri ile çözümlenebilecek bir olgu değildir. Okulun fiziksel ortamı gibi, okulun iklimi ve kültürü de okul güvenliğini etkileyebilmektedir. Okulda güvenliği arttırmayı amaçlayan fiziksel önlemler ve düzenlemeler, öğrencilerin ve personelin kendilerini tamamen güvende hissetmelerini sağlamayabilir. Çünkü güvenlik, hem fiziksel hem de psikolojik boyutları olan bir kavramdır. Fiziksel açıdan güvenli bir okulda bile öğrenciler ve okul personeli kendilerini psikolojik açıdan güvende hissetmeyebilirler (Özer ve Dönmez, 2007). Bu bağlamda polis modeli ya da okul iklimi-kültürü yaklaşımlardan sadece birinin uygulanması okulda güvenliğin sağlanması açısından yeterli olmayabilir. Okulda yaşanan güvenlik sorunlarının çözülmesinde teknolojik araçların kullanılması kadar, insan ilişkileri de önemlidir. Bu nedenle okul güvenliğinin sağlanmasında, her bir okulun kendine özgü durumu ve sorunları göz önünde bulundurulmalı, her iki yaklaşımdan da faydalanılmalıdır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Araştırma sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin kamera sistemlerinin okulda güvenliğin ve disiplinin sağlanmasına katkı

yaptığı görüşüne *çoğunlukla* katıldıkları belirlenmiştir. Teknolojik araçların, insan sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir konuda düzeyi ne olursa olsun katkıda bulunması, bu tür uygulamaların yaygınlaştırılmasını önerme açısından yeterlidir. Bu nedenle olanaklar ölçüsünde, bütün okullarda kamera sistemlerinin kullanılması önerilebilir.

- Teknolojideki gelişmeler dikkate alınarak okulların ihtiyaçlarını en etkili biçimde karşılayacak kameraların alınması ve kamera sisteminin kurulması aşamasında bakanlık tarafından görevlendirilecek ya da il düzeyinde oluşturulacak bir komisyon tarafından gerekli fizibilite çalışmaları yapılarak, en uygun sistemin kurulması sağlanmalıdır.
- Bulgular yöneticilerin, öğretmenlere oranla kamera sistemlerinin kullanımını daha olumlu olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin, kameraları kendileri denetlemek için kullanılan bir araç ve özgürlüklerini kısıtlayan bir etken olarak algılamamaları için yöneticiler somut örneklerden hareketle, kamera sistemlerinin sağladığı yararları, kullanım amaçlarını ve kullanım yerlerini öğretmenlere anlatabilirler.
- Öğrenciler ve veliler okulda kameraların kullanımına neden ihtiyaç duyulduğu ve yararları konusunda okul yönetimi tarafından bilgilendirilmelidir.
- Kamera sisteminin kullanıldığı okullarda, okul yönetimi tarafından, sistemin kullanılmasından önce ve sonra yaşanan disiplin olaylarına ilişkin kayıtlar incelenebilir. Böylece sistem öncesi ve sonrasına ilişkin bir karşılaştırma yapılabilir. Ulaşılan sonuçlar, öğretmenlerle ve velilerle bilgilendirme amaçlı olarak paylaşılabilir.

Kaynakça / References

- Altun, S. A; Güneri, O. Y. & Baker, Ö. E. (2006). Basındaki yansımaları ile okulda şiddet. *Eğitim Araştırmaları*, 6(24):12-21
- Alikaşifoğlu, M., Erginöz, E., Ercan, E., Uysal, Ö., Kaymak, D. A., & İter, Ö. (2004). Violent behaviour among Turkish high school students and correlates of physical fighting. *European Journal of Public Health*, 14, 173–177.
- Blitzer, H. L. (2002). *Surveillance tools for safer schools (Final Report)*. Rockville, MD: National Criminal Justice Reference Service (NCJRS).
- Center to Prevention Handgun Violence. (1990). *Caught in the crossfire: A Report on gun violence in our nation's schools*. Washington, D.C: Center to Prevention Handgun Violence.

- Çinkır, Ş., & Kepenekci, Y. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(34), 236–253.
- Demirtaş, İ. Y. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin okul güvenliğine ilişkin rol ve beklentileri (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DeVoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Ruddy, S. A., Miller, A. K., Planty, M., et al. (2002). *Indicators of school crime and safety: 2002. NCES 2003–009/NCJ 196753*. Washington, DC: U.S. Departments of Education and Justice.
- DeVoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Miller, A. K., Noonan, M., Snyder, T. D., et al. (2004). *Indicators of school crime and safety: 2004 (NCES 2005–002/NCJ 205290)*. U.S. Departments of Education and Justice. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- DeVoe, J. F., Peter, K., Noonan, M., Snyder, T. D., & Baum, K. (2005). *Indicators of school crime and safety:2005 (NCES 2006–001/NCJ 210697)*. U.S. Departments of Education and Justice. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Dinkes, R., Cataldi, E. F., Kena, G., & Baum, K. (2006). *Indicators of school crime and safety: 2006*. Washington, DC: US Government Printing Office and U. S. departments of Education and Justice.
- Dinkes, R., Kemp, J., & Baum, K. (2009). *Indicators of school crime and safety: 2008 (NCES 2009–022/NCJ 226343)*. Washington,DC: National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education, and Bureau of Justice Statistics, Office of Justice Programs, U.S. Department of Justice.
- Dönmez, B., & Güven, M. (2001). *Ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri (Araştırma Projesi Raporu, Proje No: 2001/54)*. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Dönmez, B., & Güven, M. (2002). Ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 75(74), 60–64.
- Dönmez, B., & Özer, N. (2008). *Surveillance camera systems and school safety: a scale development study* (Unpublished Manuscript). Malatya: İnönü University, Faculty of Education.
- Dönmez, B., & Özer, N. (2009). *Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler için okul güvenliği ve güvenli okul*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Durmuş, E., & Gürkan, U. (2005). Lise öğrencilerinin şiddet ve saldırganlık eğilimleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 253–269.
- Fields, L. (1996). *Effects of videotapes and verbal feedback on disruptive/negative behavior of students riding school buses*. (UMI Number: 9637030).
- Fredrik, N. (2004). Surveillance 101. *T H E Journal*; 32 (1), 12-16.

- Garcia, C. A. (2003). School safety technology in America: Current use and perceived effectiveness. *Criminal Justice Policy Review* 2003; 14; 30-54.
- Garcia, P. A. (1994). Creating a safe school climate. *Thrust for Educational Leadership*, 24(2), 22-24.
- Garza, K. (2002). School security moves into the digital age. *T H E Journal*, 30(5), 44-45.
- Gaustad, J. (1991). Schools respond to gangs and violence. *Oregon School Study Council (OSSC) Bulletin*, 34(9).
- Geyin, Ç. (2007). *Genel liselerde okul güvenliği algılarının incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Green, M. W. (1999). *The Appropriate and effective use of security technologies in U.S. Schools: A Guide for schools and law enforcement agencies*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice.
- Güven, M., & Dönmez, B. (2002). Ortaöğretim öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(4), 59-68.
- Heaviside, S., Rowand, C., Williams, C., & Farris, E. (1998). *Violence and Discipline Problems in U.S. Public Schools: 1996-97 (NCES 98-030)*. Washington, D.C: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Kapçı, E. G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 1-13.
- Kepekci, Y. & Çınkır, Ş. (2006). Bullying among Turkish high school students. *Child Abuse & Neglect*, 30, 193-204.
- Lewis, T. (2003). The surveillance economy of post- Columbine schools. *Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies*, 25, 335-355.
- Nanjiani, N. A. (2000). School violence and technology. *T H E Journal*; 27(10), 76-79.
- Mansfield, W., Alexander, D., Farris, E. (1991). *Teacher Survey on Safe Disciplined, and Drug-Free Schools*. Washington. D.C: National Center for Education Statistics.
- Miller, A. M. (2003). *Violence in U.S. Public Schools: 2000 School Survey on Crime and Safety, NCES 2004-314 Revised*. U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics. U.S. Government Printing Office.
- Öğülmüş, S. (1995). *Okullarda (liselerde) şiddet ve saldırganlık*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Özer, N. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Özer, N. & Dönmez, B. (2007). Okul güvenliğine ilişkin kurumsal etkenler ve alınabilecek önlemler. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(173), 299-313.

- Phaneuf, S. W. (2006). School security practices: Investigating their consequences on student fear, bonding and school climate. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Maryland - College Park, MD, USA
- Schneider, T. (2002). *Guides to creating safer schools-Guide 4: Ensuring quality school facilities and security technologies*. Northwest Regional Educational Laboratory.
- Schneider, T. (2001). *Newer technologies for school security (ERIC Digest No. 145)*. Eugene, OR: ERIC Clearinghouse on Educational Management. (ERIC Document Reproduction Service No. ED449550).
- Suarez, L. A. (2004). *Focusing on teacher perceptions of the use of school-wide surveillance cameras (Unpublished Doctoral Dissertation)*. The University of Southern Mississippi (UMI Number: 3165255).
- Tor, H., & Sargin, N. (2005). *İlköğretim okullarının ikinci kademesinde okuyan öğrencilerin şiddet hakkındaki görüşleri*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Türkmen, M. (2004). *Orta öğretim kurumlarında okul güvenliği ile ilgili yaşanan sorunlar. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Verdugo, R.R., & Schneider, J. M. (1999). Quality schools, safe schools: A theoretical and empirical discussion. *Education and Urban Society*, 31(3), 286-308.
- Warnick, B. R. (2007). Surveillance cameras in schools: An ethical analysis. *Harvard Educational Review*. 77(3), 317-343.

İletişim/ Correspondence:

Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ
İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Malatya
e-mail: bdonmez@inonu.edu.tr

Received: 30/06/2009
First revision received: 12/12/2009
Second revision received: 13/02/2010
Approved: 03/04/2010